

PROVISIO BENEFICIARIA.

RESPONS.

Sunt proflus irritæ, quæ in casu proposito Secretario concessæ fuerit Provisionses. Cujus rei ratio hæc est, quia nempe quotquot ejusmodi censuris actu & de facto innodantur a Beneficiis ipso Jure excluduntur, licet Cenfuræ fuerint occultæ, atque sic inhabiles declarantur, ut ipsi non possit de illicet ulla tenus provideri. Quod quidem probatur tribus Decretalibus, quæ referuntur in Corpore Juris.

Prima ea est, quam Alexander III. Colonensis Ecclesiæ Decano inscribit (a), in qua Collationem Beneficii, quod Ecclesiastico cuidam excommunicato fuerat concessum, nullam omnino esse declarat. En laudat Papæ verba: *Repondentes, quod cum excommunicatis communicari non debeat, Clericis excommunicatis vinculo innodatis Ecclesiastica Beneficia conferri non possunt; nec illi valent ea retinere licet.*

Secunda autem habet Celestini III. in qua, de quibundam Clericis, qui fuerant ab ipsius antecessore declarati inhabili, & quorum aliqui, cum per triennium remanserint illius Centuræ vinculo ligati, nihilominus obtinuerant de Beneficiis interea sibi provideri, sic habetur (b):

Et quia, utrum Beneficia sic recipi possint rationabiliter retinere, nos consilere voluimus; inquit membroratus Papa, respondentes, quod non licet eis Clericis, illa, que habuerunt Beneficia, vel que possumunt adepi, aliquatenus retinere. Unde Baranuus. Archiepiscopo dedimus in mandatis, ut eos pro tanta perticiat & contumus Apostolico Beneficiis que habent, non differas spoliare. In qua

*Glossa in verba Clericis tenevit cap. Cum bona. v. Tolummodum &c. non possunt, etiam suorum postea absoluunt, quia tempore obtinui Beneficii inhabiles erant & indigne: quia ita suspensus principium condonandum est. Atque illæ postrema verba author Glossæ probat, quodam Decretali, quam Innocentius III. scribit ad Episcopum Praenestinum (d), *Avg. Canone quodam excepto de operibus S. Leonis (e), ad diu præterea præfata Glossa (f), suspensi eligere non possunt, nec etiam eligi.... nec Beneficia cis tempore suspensionis conferri possunt.**

Tertiæ denique Decretalem habemus ex Innocentio III. qui declarat electionem unius cuiusdam Abbatis irritam, eo quod esset suspensus. (g) Glosa. in cap. Cum dilesctus. 8. de confusione. lib. i. tit. 4. Quia nebis confitit, inquit laudatus Papa (g), electionem ipsam a suspensi & de suspensi etiam celebratam; etiam justitia cassavimus exigente (b).

CASUS XVII.

BALDERICO Subdiacono, cum in irregularitate censu distet ex homicidio voluntarie facta; atque ipsius irregularitate omnino occulta remanente; collata est Capellania de Santa Felicitate. Valentine, quæ sibi obtinuit, de dicta Capella Provisions.

RESPONS.

Quas, de Capellania de sancta Felicitate, quo tempore irregularis erat ex criminis, Baldericus obtinuit, nullæ sunt ipso Jure Provisions. Neque enim, quantum attinet ad casum presentem, distinguendum est inter irregularitatem, quæ lecreta est, & eam quæ publica existit; siquidem utraque perinde constitutæ in foro interiori, Canonicum impedimentum; ut observat Navarus,

(i) Navar. manual. c. 127. (j) Quoniam nihil distinctionis inter utrumque, quod istud caput, Jus admittit, nec quidquam proinde discriminis admittere debemus, juxta vulgatum istud adagium: (K) *Ubi jus non distinguit, neque nos distinguere debemus.*

Concilium Tridentinum suam ea de re sententiam aperuit, quæ decisioni nostræ plane concurrit. Namque sic habet de irregularitate contraria ex homicidio voluntario, etiam occulta:

(l) *Cum etiam qui per indutias occiderit proximum suum & per infidias ab altari avelli debeat,* c. 7. de refus.

qui sua voluntate homicidium perpetraverit, etiam si crimen id, nec ordine judicatio prolatum, nec alia ratione publicum sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros Ordines promoveri possit; nec illi aliqua Ecclesiastica Beneficia, etiam curam non habent animalium, conferre licet; sed omni Ordine ac Beneficio & officio Ecclesiastico perpetuo caret. Quam eadem penam Sixtus V. in sua octofinalia septima Bulla 29. Octobris 1588. extendit ad eos, qui partum abigunt (m); cui deinde modus (n) statu (o) in Bulla Ecclesiastica.

Et vero, cum Beneficium non derur, nisi ea fine, ut ei a Beneficiario deserviatur; quemadmodum loquitur Bonifacius VIII. (o) & ejusmodi irregularis fit protius inhabilis ad exercendum suum officium; quippe jam non sit aptus ad fungendum munieribus annexis suis ordinibus; sequum est, eadem omnino ratione inhabilem conferri, ad possidendum Beneficium, atque adeo Provinzionem, quæ ipsi de eo collata est, tangunt nullam haberi, quemadmodum nulla est eadem de causa Provisio, quæ fuit in gratiam excommunicati alicuius concessa; juxta quod ab Innocentio III. definitur (p).

Potest altera quoque causa, præter eam de qua dictum est, afferri, cur nullæ sint in casu, de quo quæstio versatur, Provisions; nimicrum defectus deposito, vel contentus in Collatore, qui debet merito quidem profumari, nunquam intendisse Beneficium ei conferre, qui alicuius impeditim Canonici vinculo innodatur, propter quod neceo minime dignus efficitur, sic etiam nulla ratione capax: adio ut, Collatio in gratiam ejusmodi subiecta prelita, rata nunquam evadere possit, nisi tantum ex dispensatione; quemadmodum luculentem prolanum istæ verba Clementis III. sermonem faciens de Sacerdote quodam dicto Henrico, qui fuerat alicui causa mortis: (q) *Poterit tamen cum ex circa habendum Beneficium misericorditer dispensari.*

Quam tuemur sententiam, amplectitur Eruditus quidam Canonista, qui labente postremo seculo scribebat: (r) *Irregularitas, inquit, præcedent electionem, aut previousum Beneficium, facit eam invalidam, & irritam. Et iterum: Irregularitas, non modo tonsura, & Ordinum susceptionem impedit: sed etiam utrum ante suscepimus; ... quia etiam obstat suscipiendis Beneficiis, pariter incapacitatem ad ipsa.*

Quæ sumus hac uisque prosecuti non sunt intelligenda, nisi de Irregularitate, quæ oritur de delicto, aut de alia quacumque, quæ præcedit Collationem alicuius Beneficii, aut sacramentum Ordinum susceptionem. Namque quod attinet ad irregularitatem, quæ ex aliquo defectu exurgit & impedimento est, cur irregularis, qui jam constitutus est in sacris, neque officium Ordinis superioris exequi, nullatenus impedit, quod minus ei possit Beneficium valide conferri, quod eum duxat Ordinem exigit, quem jam suscepit, & ad cuius officium exercendum non est inhabilis; atque adeo, si Diaconus ex aliquo casu, dubios dignis signioribus manus orbaetur, licet ad Beneficiariam Curam inhabilis foret, non propterea tamen inhabilis constitueretur ad aliud, cui posset intervire, nulla cogente necessitate offerendi sacrificii Divini; modo nimis defectus, ex quo irregularis efficeretur, eundem non redaret inhabilem, ad gerenda quacumque officia; qualis est, qui dicuntur; *Defectus lenitatis.*

Vide { BENEFICIUM.
BENEFICIARIUS.
COLLATIO.
DEVOLUTUM.
RESIGNATIO.
PERMUTATIO.}

PUPILLUS.

Vide MINOR.

PARTUS.

Vide IMPEDIMENTUM EX RAPTU.

RECONCILIATIO.

Vide CHARITAS.

REDBESTIA.

Vide SOCIETAS.

REDHIBITIO.

EST Redhibitio Jus, quo gaudet Dominus Fiduciarius, aut qui venditori propinquus est, recipiendi de possessione Emporis fundi, id est boni alicuius non moventis venditi a Vassallo, aut a propinquu quodam, solvendo pretium venditione constitutum, & in contractu memoratum.

Dicimus: Dominus Fiduciarius, aut qui venditori propinquus est: propterea quod duæ distinguantur redhibitionis species. Una quidem, quæ dicitur *Fiduciaria*, seu *Jus retentionis*, vi cuius Dominus Fiduciarius, hoc est, Proprietarius prædiæ Beneficiarii primarii, a quo aliquis fundus immediate habet, ut sit Clientelaris, potest recipere, seu redhibere fundum Beneficiarium secundarium, & a se ipso moventem, qui ab ejus Vassallo venditus est; modo jure sibi acquistito utatur, intra spatium temporis locorum Consuetudine definiti, quod quidem juxta Consuetudinem Parisiensem, ad quadragesima tantummodo dies extenditur, computandos scilicet ab ipso die, quo ei fuit venditio primum significata: atque sic statuit ex excluso Domino, qui jus habet Solarii vectigalis, cui ita ferente Consuetudine Parisiensi nullum jus tribuit redhibitionis, circa fundos venditos, qui positi sunt intra limites ipsius soli: quanquam ea de re Consuetudines Valesiae, (a) Victoriacensis, (b) Art. 4. Nivernensis, (c) Britannæ Armorice, (d) & cum eis alia quædam ratione diversa prouerit statuant.

Quod quidem Jus invalescit in quibuscumque hujus Regni Regionibus, quæ jure moribus constituto reguntur; atque etiam in iis locis, in quibus Jus scriptum locum obtinet, excepta sola Sallensi Consuetudine, in Jurisdictione Bailivii & Castellani Insularum in Flandria (e), qua prædictum Jus Dominiis proflus denegatur, & Consuetudine quæ viget in Delphinatu, in quo nullum quoque locum obtinet, nisi in concessionibus Fiduciariis, ea de re, disertis verbis expressa stipulatio acceperit: quemadmodum evincit D. de Ferriere in Commentario, quem edidit in consuetudinem Parisiensem (f), ex (h) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (g) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (i) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (j) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (k) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (l) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (m) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (n) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (o) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (p) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (q) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (r) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (s) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (t) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (u) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (v) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (w) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (x) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (y) Art. 10. Tit. 1. a. 6. (z) Art. 10. Tit. 1. a. 6.

Quoniam Redhibitio, jus quoddam primatus importat, & juxta Jurisprudentia usum, qui recipitur in Supremo Parisensi Senatu, Jus prælationis, ut fert genus dicendi forensi, Dominis Ecclesiasticis attribuitur, possunt quoque isti jure fiduciaria redhibitionis gaudere. Verum plurima alia Parlementa hujus Regni, Jurisprudentiam oppositam amplectuntur, quæ nimirum initititur isto Princípio, quod pro suo vindicant, ac sequuntur, scilicet Jus istud habere ex natura sua, ut non possit cedi, hoc est, nequeat unquam, nequidem ad Ecclesiam, transferri. Adeoque eadem siquidem Regula non ubique obtineat, nec ea de re, sibi passim constet Jurisprudentia: unumquemque stare convenit ei, quam novit, in iis Regionibus, Pontas Tom. III.

in quibus degit obtinere. quod sic observatur a Dionysio Simon, Assessore in Jurisdictione Latruncularum, & senatore in Praesidiali Curia Bellovacensi (a).

Altera redhibitionis species, a Latinis dicitur *Redhibitio gentilitia*: & differt a redhibitione fiduciaria, in eo quod ista tota nitatur conventione, saltem tacita, quæ Dominum inter & Vasallum intervenit (b); contra vero redhibitio gentilitia, sit Jus, quod Legis Beneficio inducitur, & conceditur; ut probat *Co-varruvias* (c): aut ipsa consuetudine, quæ vim Legis habet, atque ejusdem locorum supplet.

Potest redhibitio fiduciaria exerceri a Dominis, etiam adversus homines manus plane emortuæ, nihil quidquam obstantibus manus emortuæ codicillis, qui eo tantum conducunt, ut fint ad possidendum habiles Juribus, quæ debentur Dominis Fiduciariis, salvis semper remanentibus.

Quoniam vero Jus fiduciarium potest inter plurimos Codominos distribui, tunc non datur illorum alterutri facultas redhibitionis adhibenda, nisi pro ratione portionis, quæ ei in prædio beneficiario primario contingit, nisi ei a ceteris Dominis Jus in integrum cedatur, ut plurimis Arrestis a Supremo Parisensi Senatu pronunciatum est. Si tamen Empor noluerit portionem redhiberi, potest omnino exigere a Codomino, ut præmium beneficiarium in integrum redhibeat.

Nullus Dominus Fiduciarius potest exercere suum jus retentionis, nisi implorata auctoritate proprii sui Judicis, aut Judicis loci, in quo venditum præmium beneficiarium situm est; aut Judicis domicilii Partoris, cui debet offere, a se restituenda tum premium venditionis, tum impensas, ceteraque impendiorum accessiones, quæ sub Gallico vocabulo *Loyaux cours*, solent circumferri (d). Atque necesse est, dictum premium, memorataisque impensas, atque impendiorum accessiones, quæ dicuntur Gallice *Loyaux-conts*, intra viginti quatuor horas districte omnino refundi, postquam a Partore deposita fuerint in Tabulario quæcumque attinent emptionis instrumenta, adhibita nimitem cautione, ut vel præfens interficit pars, vel debita ratione fuerit vocata: si vero deneget Partor oblatam sibi pecuniam acceptare, eodem appellato, ut præsentem se fistat, si ve præfens aderit, sive absens fuerit, ista pecunia deponenda est.

Sub isto vocabulo Gallico *Loyaux-cours*, intelliguntur impensa contractus, integra solutio Jurium Domini, licet fuissent Partori condonata, aut eidem potuisse remitti arationes, & semina, urgentes, atque necessaria refectiones, saltem quæ, ut quedam consuetudines ferunt, accidente Judicis auctoritate, adhibita fuerunt.

Redhibitio non censetur esse altera venditio. Ideoque ab eo, qui redhibitione utitur, jura Domini non debentur, nisi quando gentilis aliquis jus redhibitionis exercet adversus ipsummet Dominum, qui emit, aut qui jus redhibitionis ex jure fiduciario adhibuit.

Cum gentilitia redhibitio jure communi Gallorum innitatur, ipsa fiducia redhibitione longe potior habetur, exceptis iis Regionibus, quæ scripto jure reguntur.

Cedit propinquo Gentili venditoris annus integer cum die uno, hoc est, vadimonium, quod denunciatur Partori, debet incidere intra annum, & diem unum, quo locus detur redhibitioni adversus Partorem exercenda, quando vinculis propinquitis cum venditore conjunctus est in eodem gradu, ac liberante cognitionis, ex qua fundus venditus venditori obvenerat; ut mediante ista redhibitione, fundus revertatur, ac denuo recipiatur in eamdem Gentem, cuius proprius erat, & de qua, interveniente venditione, quæ confecta erat, fuerat sublatus. Atque ea potissimum de causa, propinquus iste, qui jus exercet redhibitionis, a latinis dicitur *gentilis Receptor*.

Annus, & dies præfati computandi sunt, 1. quoad fundos vestigales, aut plebeii juris, ab ipsa die, qua venditionis contractus in tabulas Domini relatus est. 2 Quoad prædia fiduciaria, a die infestationis. 3. Et quantum ad agros immunes, aut quantum ad prædia Beneficiaria & fundos, quæ Dominus acquisivit in proprio suo territorio, aut solo, a die, qua Emptio se redhibitio fiduciaria denunciata est, id est, judice sedente pro *Tribunali*, in viciniori Jurisdictione Regia, ubi præmium situm est, juxta articulum 132. & 136. Consuetudinis Parisiensis.

Vigent consuetudines quadam, quæ deficientibus propinquis ex directo limite,

(a) Molin. in
a. 20. consue.
Part. Gl. 3.
1. D. de Fer-
riere ib. Gl.
a. 1.

mite, ceteros cognatos, ad jus redhibitionis exercendum, admittunt. Ceterum unicuique, propriæ sua Provinciae Consuetudini inherendum est, tamquam legi, quæ, sicut in foro Judicii, sic in foro conscientiæ, idem prorsus obligationis parit vinculum.

Quando simul occurunt duo propinquai, qui redhibitionis jus sibi vindicant ac volunt exercere, circa fundum aliquem proprium, qui venditus est; invaleat apud quasdam Consuetudines, ut, qui propinquatus vicinior est, præfatur, & si fuerit idem cognationis ordo, qui prior occupavit, est posterior jure censatur. Est usu receptum in Consuetudine Parisensi, & plurimis aliis Consuetudinibus, ut amborum alterutrum, qui diligentia prior est, semper præponatur, & si contingat ab utroque eodem simul tempore actionem redhibitionis fuisse intentam, admittatur uterque ad concurrendum in eamdem redhibitionem. At vero si alteruter redhibitione desisteret, alteri incumberet, fundum integrum redhibere; nisi forte Partor, cui jus cedit, ut ei omnime compenfetur, contrarium comprobaverit.

Potest vir conjux pro sua uxore ipsiusque nomine jus redhibitionis exercere, nulla nequidem ab ipsa sibi facta procurations auctoritate.

Quae venduntur *Bona parta*, redhibitionis juri non subjiciuntur, exceptis regionibus, quæ Consuetudine Normannia, & quibusdam aliis paucissimis Consuetudinibus reguntur. Si tamen ejusmodi bona parta, obveniissent cuidam propinquu ex recto limite, & coalescerent ex paterna aliqua hereditate; quæ quidem emta propinquus iste postmodum vendidisset, priori venditori jus fieret, eorumdem redhibendorum.

Præmium commutatum cum aliquo fundo paterno, vicem ac locum habet ejusdem fundi paterni, atque adeo redhibitioni obnoxius est. Cum aliquis proprium suum fundum patrum alio fundo mutavit, inquit articulus centesimus quadragesimus tertius Consuetudinis Parisensis, prædictus fundus fit paternus, ei, cui ex commutatione contingit; atque si deinde vendatur, juri redhibitionis omnino subiacet. Eam autem sihi rei causam suggerit D. de Ferriere, memoratae Consuetudinis interpres (a), quod nemperes, que in permutationem accipitur, eamdem conditionem, ac naturam fortificatur, quam præferebat alia res, quæ in commutationem tradita est; juxta juris adagium, quo fertur: *Subrogatum sapit naturam subrogati*: quod passim legitur in pluribus legibus Digesti, quæ allegantur a præfato celebrissimo Jurisconsulto, atque ea potissimum de causa, quando fundus aliquis paternus cum alio prædio permutatur; istud idem præmium, in usumfructum mulieris viduæ cedit, absque eo quod, de aliqua substitutione, necesse sit accedere stipulationem ullam; quemadmodum judicatum est a supremo Parisensi Senatu Arresto pronunciat, septimo Julii anni millesimi sexcentesimi vigesimi secundi, quod refert Brodeau in suo Commentario in Louet (b). Concordat ea de re cum Consuetudine Parisensi, Consuetudines Aurelianenses articulo trecentesimo octogesimo quinto, & Rhemensis articulo centesimo quinquagesimo quarto. Ceterum observare plurimum interest verba, quæ adhibentur in Consuetudine: *Commutatio prædiis cum prædiis*: quoniam si de fenore commutatio esset, non admitteret jus redhibitionis: quanquam ejusmodi bonum, juxta jus Consuetudine constitutum, patrium cenfearur.

Plurima sunt alia statuta, quæ præsentem materiam attinent: verum quoniam magis Advocatorum artem, quam nostram sapiunt, ideo eadem silentio præmittimus.

Qui propinquus est ex recto limite, non potest jus redhibitionis gentilitiae, quod sibi acquisitum est, ad alios, qui sunt extranei transferre.

Tandem generaliter loquendo, stricte sunt observandæ, in exercenda gentilitia redhibitione, quæcumque formulæ juris, quæ requiruntur ipsa Consuetudine loci, in quo prædia posita sunt, non vero formulæ, quæ servari conseruerunt in Jurisdictione, in qua actio redhibitionis intenta urgetur.

Neque vero præsenti præloquo finem imponere juvat, nisi antea subjecrimus a Jurisconsultis alias duas redhibitionum species recenseri: nimurum unam *Cenfualm*, ut ajunt, & alteram *Conventionalem*.

Redhibitio Cenfualis, est jus quoddam indicum ab Imperatore Justiniano (c) quo licitum fit ei, qui dedit in emphyteusim aliquem fundum, cumdem recipere de possessione illius, a quo postmodum emtus fuit, ei nimurum refundendo idem pretium, quod inter ipsum & venditorem conventum de eodem fundo persolutum est.

Ponias Tom. III.

O 3

Supre-

(c) L. Cum
dubitabatur.
fin. cod. de
jure Emphy-
teut. l. 4. tit.
66.

Supremi Senatus, qui ad normam Romani Juris pronuntiare solent, & qui jus moribus constitutum tenent, non eamdem ea de re sequuntur Iuri prudentiam.

1. Jus istud usu non recipitur intra limites Jurisdictionis Parisiensis Parlementi, nequidem in Regionibus Juris scripti, quæ ipsi subjiciuntur; quemadmodum observant Papon & Henrys (a). Auctor iste solum casum excipit, in quo scilicet codices agrorum vectigalium aliquam eo de jure ferunt expressam stipulationem.

². Idem jus locum obtinet apud supremas Curias Tolosanam, & Burdigalensem, testantibus La Roche Flavin, Despeisses, Catelan, & la Peirere (b):

3. Invalescit apud consuetudines in plurimis Provinciis inducetas, quales sunt Consuetudines Silvanectensis & Veromanduorum, & aliae; verum nullatenus obtinet in Parifensi Consuetudine.

Redhibitus Conventionalis illud est, proprio loquendo, quod appellatur facultas redimendi; & tota penderet a partium contrahentium futu, atque conventione. Istitus redhibitionis jus ad annos usque triginta extenditur: cuius rei ratio est, quod personalem clausulam, annexam secum habeat, qua quidem productur ad annos usque triginta, sed vel etiam quadraginta, si hypothecaria actione fulcietur. Atque speciale sibi privilegium illud vindicat, quod, ut penitus extinguitur dicta redhibendi facultas, judicium sit obtainendum a Judice, quo declareret vendor ipfa facultate decidisse: alioquin integra perseverat, etiam elapsu spatio temporis, de quo accesserat stipulatio, & fuerat in contractu conventum. Sic pronuntiari confutetur est in suprema Parisiensi Curia, juxta quod testantur Brodeau in Louet & Henrys (4).

CASUS PRIMUS.

LUCULLUS, cum vendidisset Mævio domum quamdam, qua ipsi de Paterna hæreditate obvenierat: Lysander ipsius frater, aut unus et propinquus ejus, cui redhibitionis exerceenda jus lucurrebat, egit eo fine, ut domum praefatam recipere, offerendo nempe Mævio pretium, quod ipsius emendare graia perloquerat: non tamen animum habens, ejundem fibi retinenda, sed ad quemdam ex amicis suis, quem illius domus proprietatis ardor incellerat, transferenda. Numquid illæla conscientia, domum praefatam redhibere non potest, quippe quæ si, redhibitione ejundem modi exercendo, nonnifi Legi bñndito iuræ utatur?

R E S P O N S.

Certissimum est, nec a Lysandro, nec ab alio quovis, qui cum Lucullo propinquitate conjungatur, jus gentilite redhibitione eo animo adhiberi posse, ut inde postmodum iuvetur quidam ex infus-
excuso tueri. Numquid non potest Aritippus, & recta quidem conscientia ab ejusmodi actione semel in foro exteriori defendere, si contingit, ea de re item ipsi a Lucio inferri;

R E S P O N S.

Levit. 25. Ruth 4. L. Dudum 4. cod. de
contraf. & p. 13. seq.
g) Nicol. Iustitiae decisi-
o. Imbertus 28. Mai-
nardus 1. s. c. 1. Grimau-
tus 3. illi in gratiam & commisericem iuris
tantummodo perfusa, a qua exercitur: Quia
quidem jurisprudentia cum eo profrus congruit, quod
olim frequenter batur in antiqua Legi, (e) & in Im-
perio Romano, (f) antequam ab Imperatoribus
Valentiniano, Theodosio, & Arcadio fuerit jus
istud reficissum atque abrogatum. Atque, ea de
causa usus invalidus, ut nullus propinquus in judi-
cicio admittetur ad exercendum redhibitionem
gentilium, nisi primum adhibito estiam Sacramen-
to affirmaverit, id animo sibi esse, ut quam vult
redhibere, rem sit sibi servaturus, ut perhibent Boe-
ni, Imbertus, Mainardus, Grimaudet (g) &
ali quam plurimi, quos citas Cabafutius (h).

C A S U S I I

ARISTIPPUS Parisinus Civis, cum emisset domum, similque decem, arationum jugera, & totidem vinearum; iudicem ruinam jam jam minitantis neglexit farta testa habere, ac reliquit terras culta vacantes, quoniam timebat, ne futurum esset, ut a Lucio, qui cognitione vendorem ipsius attingebat, adveritus semipotum junctiliter redhibitionis exerceretur. Atque revera quidem iulus est Lucius proprio suo jure intra annum, & diem praefixum oblatâ conditione, refundendi Aristippum,

ad redhibitionem exercendam professis. Quae quidem Jurisprudentia ipsius exequitatis dictamine omnino suadetur, & Civilibus Legibus plurimum comprobatur (e).

C A S U S III.

2) Arg. L. N. **Scabinus** Dominus de Parecia S. Andreæ cum
fratris eius **L. Dufaustre** et **V. Fafallis** suis uno, cœ-
dnam quamdam Silvam suisse Paulo dividentem,
jure redhibitionis fiduciariæ sibi confessò usi est, lutio marim.
atque integrum summanum, quam ea de germano
perolerat, Paulo repedit, secum cogitans, eam
dem viro cuidam nobili cedere, cuius prædia pos-
sessioneque dictam Silvam contingebant. Num-
quid potuit eiusmodi redhibitionem, æquitate non
violata, eo animo exercere?

R E S P O N S.

plurimi alii Jurisconsulti insignioribus, quales sunt Accursius, & Baldus.

Quod, ut vel contra
13. t. 7. vel contra
Quatuor s. n.
In diem admissio-
nem. I. 18.
2. L. Is quod re-
cepit. Et L. vindi-
cione. II. ff. de
preciale & com-
modo rei venia-
dite. I. 12. t. 7.
Et L. quod sepe
30. t. 12. s. 12. ff.
ad senatus con-
fessum. Tabel-
lianus. I. 16.
Et L. Lega-
tum. 35. ff. de
conditionibus

1. Alterum etiam in praesenti materia observan-
dum vident, neppne fundum entum non debere ab
entiori offici detinendis, alioquin ipsi Gentili re-
ceptori ius atque facultatem fieri, ab eodem dam-
ni compensationis exigenda, ut fatis innatae istae
venba. Confutandus Parisiensis: Simili ratione non
potest in deterso praedium exercere, quodque si po-
tus reddidatur, obligatio ad restituendum illud in
priorum, qua confabat status conditionem. Ita
pronuntiatum est: A Parisiensi Parlamento Ar-
gentino. Decembris 1570, occasione quarundam
arborum silvestrium, & arborum frugiferarum,
quaenam emor excederat nondum expedita anno & die

Quod, ea de re fuit a Scabinio peractum, om-
ni prorsus injuritiae nemo vacat, in eo namque dif-
ferant jus gentilium redhibitionis, & quod fiducia-
rie proprium est, ut qui priviliegium prioris speciei
bini vindicat, illud idem nequeat, nisi in privatum
suum commodum accersere, quemadmodum in dil-
solvenda prima difficultate observatum est; At vero
penes sit Dominum Beneficiarum, Jus redhibi-
tionis fiduciarie sibi acquisitum exercere, sive in
propriam suam utilitatem, sive amicam quem li-
beruit inde iuvandi gratia, quemadmodum uno
decent Celestib[us] nostri Jurisconsulti Gallici,
ac no[n]statim Ludovicus Charondas, Minardus,
Mornacius, & Chopin (d). Ita etiam cenfet Ca-
batus, qui lantando Autores ipsi allegat (d) Lud. Cha-
rondas. p. re-

R E F O R M A T I O N

Vide MONASTERIUM.
RELIGIOSUS.
RELIGOSÆ.

R E G A L I A

R E G R E S S U S.

— 1 —

Vocabulum REGRESSUS, notionem importat actionis, quæ certis in casibus datur, ut quis, quod vel resignationis, vel permutationis caussa abdicavit, in Beneficium denuo restituatur.

Regressus Canonico Juri directe prouersus opponitur (f). Nihilominus certis in casibus locum habet, atque frequentatur præsertim in Gallia, i. in gratiam illius, qui, resignato suo Beneficio, cum ex morbo prouersus ancipiti, capite periclitabatur, prosperam deinde valetudinem recipit, qui quidem usus ideo potissimum invaluit, quod Resignans, metu solummodo mortis imminentis, neque omnino voluntarie proprium suum Beneficium abdicaverit. Enim vero nusquam reperiatur, ad verum usque pertingere, quod Beneficium multo sudore aliquando partum, ac sepe sapienter sic ad propriam vitam sustentandum necessarium, ut eo vix possit abstinere, Beneficiarius facile adeo nec nisi urgente gravissima causa dimittat, quemadmodum habet Clemens III. in una ex suis Decretalibus, quam in prima decisione sumus postmodum subiecturi. Porro metus mortis impendens, rationem omnino gravissimam constituit, cur adducatur Beneficiarius ad Beneficium suum in favorem amici sui resignandum: indeque est, quod metus a Summo Pontifice admittatur, tamquam causa legitima confessæ resignationis, vi cuius resignans debeat in possessionem sui Beneficii restituiri.

Locus regressui præterea datur in quatuor aliis casibus, extra circumstan-
tiam metus ex morte irruentis.

Primus est; quando Beneficiarius non resignavit, nisi ex injuncta sibi falsi criminis accusatione, de quo seipsum postea purgavit.

Secundus est, cum minor aliquis qui annum etatis sue decimum quintum aut, ut alii videtur, decimum octavum necdum attigit, nec auctoritate nec consensu Parentum suorum, Tutoris vel Curatoris accedentibus, beneficium suum resignavit.

Tertius est, quando Episcopus Collator morte subripitur, Resignatio non dum traditis provisionibus.

Quartus denique, cum ab alterutro Permutantium, adhibitis in conventione conditionibus, non satisfit.

Qui Beneficio suo renuntiavit, ut in illud postmodum recipiatur, nova provisione Beneficiario Resignanti non opus est, juxta Forensem Jurisprudentiam, qua Edicti interpretatione data anno 1646. potissimum innititur, qua nempe nudum dumtaxat judicium exigitur, quo Beneficii vindiciae adjudicentur: at ejusmodi dispositioni repugnat prorsus, qua amplioris Consilii propria est Jurisprudentia; praterquam quod enim non nisi raro admundum regressum admittat, strictius omnino insistit articulo 20. Edicti antigrapho anni 1637. quo prescribitur ut Resignans non possit, nisi imperata nova provisione, Beneficium suum teperere. Quod quidem, ut Canonis Regulis absque dubitatione magis consentaneum est, sic ipsi conscientiae tutori prorsus ratione consulti.

Ceterum plurimum juvat observare 1. a Resignante, cui animus est viam regressus adhibere, quo Beneficium, quod morbo urgente resignavit, valeat rursum repetere, regresum adhiberi oportere statim atque convalluit, ne censetur ex silentio, conjectari a se resignationem tacito quodam consensu comprobavisse. Ab eodem primum dandum esse Regio Judici Libellum supplicem cum consignato literis Medici testimonio, quo Medicus se certo certius faciat, a se supplicantem fuisse tractatum, quo tempore morbo detentus est, atque ab eodem interea Beneficium fuisse abdicatum causa resignationis.

CASUS PRIMUS.

Bastissimus morbo pressus omnino gravi, Priorum simplicem, quo gaudet, pure quidem ac simpliciter resignat in favorem Georgii, sed retinet tamen animo ejusdem aliquando recipiendi, si detur ipsum ex morbo recreari. Num peccat resignatio cum ejusmodi sibi proposita mente, & nonne ex usu, qui passim frequentatur atque obtinet, ab omni prorsus peccato vindicatur?

RESPONS.

Priusquam peculiarius quae proponitur hic loci speciem discutendam aggrediamur, opere pretium est ob oculos Lectorum ponere, quo de regressu generatim habet Concilium Tridentinum (a). En

ta scientia ac de Apostolica potestatis plenitudine clausulis irritantibus, & aliis Decretis quomodolibet per quovis Romanos Pontifices, Praefectores nostros, ad Beneficia Ecclesiastica cum cura & fine cura, & cœlularia & quorūm Ordinum regularium .. motu proprio & ex nostra certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine, auctoritate Apostolica tenore presentium recocamus, easdam & abolesimus.

Concordat ea de re, Jus antiquum cum Concilio Tridentino, ut colligetur ex Summorum Pontificum Decretalibus quamplurimis, quas adire licet in ipso Corpore Juris (c).

Quod quidem adeo salubre statutum totu[m] corde, ac plurima cum reverentia fuerunt amplissime quicquid apud nos Jurisconsulti maxime commendantur (d), quemadmodum Rebus Flaminii Parisiensis, Gregorii Tolosanus, Papon, & plurimi alii, contendunt regresum non debeat in Gallis admitti. Propterea quod inquit 1. si libera facultas Beneficiario cuidam fieri, Beneficii resignandi morte imminente, cum ista clausula vel verbis enunciata, vel tantummodo tacita, quod cum ex morbo resurgentem incolumis, idem Beneficium repeteret abque nova imperata provisione, aditus ea iam ratione patet, ad hereditarium in Beneficiis successionem quam Ecclesia adeo detestatur atque abominatur.

Quoniam, ut nullus omnino momenti foret quadam forum exterrimus resignatio, que annexam haberet istam clausulam: si decesserit: ita quod forum conscientiae vitiosa prorsus atque crimina faciat, ex eadem clausula, quamquam tacita duntaxat, & sola mentis cogitatione concepta, si Canonice Regule & ipsius Ecclesiae animus atque consilium proprius inspiciantur.

En que premitenda duximus, antequam incumberemus in expendenda penitus, que Basilissum artinet, difficultatem: qui quidem, quantum nobis videtur, potest ab omni culpa vindicari, in his rebus circumstantiis, atque adhibitis conditionibus quas sumus jam jam proscripti. Ipsi namque tota faveat, que diebus hodiernis viget in Gallis Jurispruden-

(a) Concil. Tr. in fol. 25. c. 7. de reformata.

(b) In fol. V. te Papa maxime commendamus, in sua 134. Bull. in Bull. R. 2. (b), quam dedit 12. Septembris 1571. idem instaurat prohibitorum interdictum, ac recisionem ejusmodi facultatum, verbis vividioribus atque omnino nervosus nus sicut confirmat: Nos volentes omnem hereditarium Beneficiorum Ecclesiasticorum successionem de Ecclesia Dei tollere, ac libertati Beneficiorum hujusmodi providere, & ut de persona magis utili & idonea, prout requiritur, facilius provideri valeat, omnes & singulos regresus .. eriamus de consenu, aut alias quomodolibet sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibuscumque efficacissimis, etiam motu proprio & ex cer-

REGRESSUS.

165

dentia, in eo quod regressum omnino acceptum habet, & faciat copiam repertendorum pleno iure Beneficiorum, que premente periculo morbo resignata fuere, postquam periculum, quod tempore resignationis imminebat, in integrum evanuit. Quæ nova Jurisprudentia inducta est Edicto anni 1638. (a). Quod mititur 1. in eo quod ejusmodi resignaciones, considerentur tanquam non omnino liberae; quoniam, qui suum Beneficium resignavit, cum in periculo atque anticipata vita status verfatur, ab omni prorsus abstinuerit resignatione, si pro certo habuisset futurum, ut ex infinitate sanus aliquando assigeret, quemadmodum loquitur Clemens III. (b): Nulla ratio hoc verisimile reddit, inquit prefatus Papa, at quisquam Beneficium multis forte expensis, & laboribus acquisitum, quo sufficiari debet, facile, sine magna causa, sua sponte resignet. Quibus verbis lausatus Papa significat, licet quo corripitur, qui in ejusmodi statu constitutus Beneficium resignat, mortis metu non tollat integrum libertatem, verum nihilominus esse, eamdem in plurimum immuni, ut probare licet ex alia quadam Decretali, que refertur in Corpore Juris, & Autore sibi vindicat Alex. III. (c). Atque adeo omnino interest, ut ejusdem ratio habeatur, quemadmodum cuiuscumque causa alterius, qui Beneficiarius adducitur, ad resignandum suum Beneficium; ut differt verbius Summus Pontifex jam memoratus Clemens III. qui addit: Ideoque super vacancem esse non creditur, causam resignationis diligenter inquiri. 2. In eo quod charitatem, justitiamque maxime deceat, ut quoad vicum & vestimentum consulatur resignanti, qui quidem Beneficium Spoliatus in opprobrium Cleri viles redigeretur ad afferre, si nihil aliunde subfidi eidem suppetret, ut plurimum contingit. 3. In eo quod per magni interst. immo, & quandoque necesse sit eo potissimum fine regresum admitti, ut promeritam inexhaustam suæ avitatis, atque animi prorsus ingrati peccatum plurimi Resignari luat, abrogando nimurum isdem Beneficia, que in ejusmodi circumstantiis eis resignata fuere.

Quod ea de re laudari potest exemplum omnino famosissimum, habemus ex Arresto quodam Regii Consilii privati, pronuntiato pro Joanne Benoit Parochio de Paroecia SS. Innocentium, qui cum Beneficiis abdicasset causa resignationis in favorem Joannis Semelieri sui Vicarii, cum animo ejusdem aliquando recipiendi, si sanitati redderetur; expertus est, quo uisque se posset offere tum ingratius animus, tum fides improba. Resignari avidi, quem immoderata cupiditas prurigo miseraria torquet. Indebet est, quod, ut quanto horribil est tantum crimen, palam ac publice significaretur, Consilio visum fuerit Arrestum ferre, quo & Parochio simul confabetur, & ingrato animo Resignari debita pena confiteretur, neque Consilium istud ratum fuerit, aquitatis effe, ut qui de Ecclesia laudabiliter adeo ac per tempus tam diuturnum fuerat promoterius, omni remaneret auxilio Parochus definitus, ne forte uite necessarii defraudaretur aliquando, & redigeretur ad angustias Religioni perinde probrofas, ac contumelias ipsius Ecclesie charitati, cuius totus animus intendit ea, que Ministris suis necessaria sunt subministrare. Quod quidem Arrestum latum 29. Aprilis 1598. legitur in secundo tomo Actorum Cleri (d), & referunt a Petre Charondas, & d' Olive (e), ac perscriptum est in Commentarios Supremi Parisiensis Senatus 9. mensis Maii proximo sequenti, ut recurrente deinceps ejusmodi causa posset locum Legis obtinere, quemadmodum revera poftmodum obtinuit, ut fidem facit Arrestum aliud de laudato jam privato consilio emanatum, 3. Julii 1603. quod refertur a D. Brillou, in tertio ipsius volumine Dictionarii Arrestorum (f), in quo plurima quoque alia eadem de re, leguntur, ac nominatum certum quoddam a Parlamento Britannæ minoris pronuntiatur, 16. Octobris 1562. pro Petro Georges Parochio de vico quedam vulgo dicto Trebes, contra Joannem Moulinier, naum aliud Arrestum Supremi Senatus Parisiensis,

(a) Commen-
tar. C. 1. ro-
2. p. 2. t. 3. n. 13.
pag. 45.

(b) Le Petit
1. Centuria c.
2. Charondas
3. refect. 46. D.
Olive. 1. C. 1.
(c) D. Brillou
4. Regressus
5. 2. 26. c. 6.

(d) Bon. VIII.
In c. Si benefi-
cia. 20. de Fra-
udeis & di-
finit. in 6.

*sonis facta de ipsis, non obstante, libere revertantur,
id est, sine nova collatione. Ut Glossa interpreta-*

C A S U S I I

PAMELIUS, cum permutasset de pacifice ad pacificam suam Curam de S. Godardo cum Cajo, pro Capellania quadam, cuius possessio ab uno tantum mense iste gaudebat; & cumque venissent uterque in dictorum Beneficiorum possessionem, contigit a Petro item inferri Cajo, de titulo memoratae Capellanie, de qua provideri sibi imperatraverat, ex presentatione Patroni Laici; & obtineri Arreftum supremi Senatus, quo Caius de ejusdem possessione fuius dejectus. Qua de re queritur Pamelius, num id sibi juris cedat, ut possit Curam suam, pleio jure repeteret, & absque eo quod opus sit, novam iterum sibi provisionem impetrare?

R E S P O N S.

Non est unde possit ambigi, quin Pamelius in causa proposito valeat tuam. Curam pleno iure reperi abeque eo, quod opus ei sit illa nova provisione; De conjecturide non potius nova Collatio, inquit Rebuffus, (b) quando quis redit ad suum beneficium, ut notari Joannes Andreas. Quod confirmat eruditus admodum Jurisconsultus Arreto supremus Senatus Parisiensis, quod iuxta laudata cum conjecturide 2. Maij 1515, pronuntiatum est; deinde addit, in ejusmodi causa circuus postfessionem posse omnino agi juxta legem, (c) qua fatur, ex breviori absentiâ civilem non amitti possitionem.

Quam Rebus suis ceterique Juris Interpretes te-
ment sententiam, eandem Cabassutus amplecti-
(d) Si evincit contingat Beneficium permutatio-
ne questionis, inquit praeclarus Canonista, datur
regressus ad alterum dimissum ratione tacita condi-
tionis in illa dimissione inclusa: si permutatum
Beneficium non fuerit evictum, fine qua nemo
constrinximus dimittentes Beneficium.

Quam decisionem luculentius omnino potest probare quādam Constitutio Bonificii VIII. (e) in qua memoratus Papa declarat eum, qui suum Beneficium celsit pro alio Beneficio, in quo se-
e non potuit tueri, propter ea quod de eodem a Papa fuisse anteja prosumvit, aut illud i-
tem, iplo inclo, Summus Pontificis fibi refera-
vile: posse omnino in prius Beneficium pleno
profus jure restituī: Statuimus, ut, si iph de col-
latione, seu reverberatione p̄dicta certiori, effici,
ablatâ difficultate quacunque omnino dimisit Ben-
eficjia, sic fibi de factō collata, ad Beneficjia sua priora
a (collatione quibuscumque perforis fulta de ipsi
sequagnum obstante) liberè revertantur, Eandem
noque modum in dimittendo recepta, Et recuperan-
do dimisit, quad omnes alios, qui foſan occasio-
ne p̄dicta sua dimisit Beneficjia, Et dimisit
alios faciunt affectū, per omnia determinūs fer-
randū. Quia ipsissima sunt verba laudati Sum-
mi Pontificis.

m uno ore conclamant,

nostri Juris Canonici Interpretes , & Jurisconsulti Gallici : quemadmodum Papon , Faber , Charondas , Dureanus , Espieus , & plurimi alii , quos memorat Cabaftus (P) , quorum plenior plerique observant , et qui in prius suum Beneficium sic revertuntur , juris istud non fieri iuxta usum apud nos receptum , nisi primum obtenta a Regio Judge sententia , qua fiat ei , prioris Beneficij repetendi libera facultas . Atque haec est , quae in hocce Regno plurimum invadit Juri prudenter , quam non modo citatum a Rebus Arreftum , plurimaque alia , que te- fatur , quo tempore vivebat , pronunciata esse , hoc est , ab annis 170. & amplius induxerunt , sed etiam aliorum Arreftorum uberrima , copio- sisissima phalanx , que referuntur ab autoribus , qui colligendis Arreftis operam dederunt .

C A S U S I I

IGNATIUS cum præbendam quandam librarum
sexcentarum census annui pensione ducentarum

R E S P O N S

a Chrysologo , Resignatarii ipsius improba fides , vel etiam in deneganda pensione pertinacia ; & deinde sententiam obtineri , qua licitum ei fiat , claustralium exequi , quam fert signatura Romana , hoc est , possessionem repetere , iuraque fibi vindicare Prioratus , quem resignavit in favorem Paulini . Sane postquam constiteris de resignatarii negligientia vel mala fide in solvenda pensione beneficia , addit Cabatusfus , ratio suffici erit in vim clause busij Pontificis aperiendi regressum , non utique sola conquerens autoritate ; sed in vim no-
vi judicis , citata parte .

C A S U S V.

CANDIDUS Prior S. Joannis , in Religioso
quodam Ordine solemniter emisit professionem ,
non resignato Bencisio , de quo post octo circiter dies a Collatore fuit in favorem Iosephi pro-
vium . At vero post sex mentes ab illinc , profes-
sione memorati Candidi nulla prorsus declara-
ta , five ex defecta requisita statim , aut integrum
anni probationis excurrende , vive tandem propte-
rea quod is , a quo receptus est , gradu legitimi
Superioris Monasterii non insigniretur , de Mo-
nasterio Candidus egressus fuit ; & contendit id
sibi facultatis hodierna die fieri , ut ad Prioratum
suum revertatur , & de eodem expellat eum , cui
fuerat de dicto Prioratu a Collatore provisum .
Numquid , quod sibi jus vindicat aliquo funda-
mento æquitatis innititur ?

REHABILITATIO.

Vocabulum REHABILITATIO in sensus diversos accipitur. 1. Namque aptatur & quidem optime, cum sermo habetur de viro nobili, qui ab indita sibi generis claritudine defecit, vel quia sordidis factis eam imprudenter inquinavit, vel quia eadem, aliquo iudicio secundum juris formulas pronunciato, fuit spoliatus. Quæcum eum in pristinum gradum nobilitatis restituunt Literæ Regiæ, dicuntur Literæ Rehabilitationis, & differunt a Literis, quæ sub nomine Literarum nobilitatis circumferuntur, quæ etiam sunt pro rursus necessaria, quando postremos inter Majores occurront plusquam duo, qui stemmata natalium maculaverint.

2. Accommodatur etiam vox eadem iis, qui cum aliqua infamia ignominiose notati sunt in judicio, obtinent impertiri sibi Literas Rehabilitationis, quibus a Rege restituuntur in bonam famam & laudabilem existimationem; ut fert genus dicendi forense.

3 Usus etiam invaluit, ut diceretur rehabilitatio matrimonii, in quo nimur irreperatur vitium aliquod, de qua potissimum materia legenda sunt ac consulenda, quae collectanea edidit de Combes Scriba Fori Parisiensis Ecclesiastici (e).

4. Vocabulum *rehabilitatio* accipitur in praesenti titulo pro quadam voce, quæ juxta usum Ecclesiasticum maxime frequentatur, cui generalis ista notio ut plurimum subjicitur; nimur restituere aliquem Ecclesiasticum in eum statum & gradum, quo insigniebat ante contractum ab eo Canonicum impedimentum, propter quod muniorum suorum exercendorum jure deciderat: Atque in sensu stricto & magis proprio sumitur in istum sensum, nempe solvere, ex dispensatione Superioris, Ecclesiasticum quedam impedimento peculiari ac proprio irregularitatis, quo reddebar omnino inhabilis ad gerendum Ministerium Ecclesiasticum, aut quo ei privilegium ipsius conditioni annexum abrogabatur. Qua de re recurrere licet ad ea, quæ sumus prosecuti sub Titulo *Irregularitatis*.

Vide DISPENSATIO de IRREGULARITATE.